

จัดพิมพ์โดย

สำนักงานคณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงาน

โครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ (สำนักงาน กปร.)

อาคารสำนักงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ

เลขที่ ๒๐๑๒ ซอยอรุณอมรินทร์ ๓๖ ถนนอรุณอมรินทร์ แขวงบางยี่ขัน

เขตบางพลัด กรุงเทพมหานคร ๑๐๗๐๐

โทรศัพท์ ๐ ๒๔๔๗ ๘๕๐๐-๖, ๐ ๒๔๔๗ ๘๕๕๙

โทรสาร ๐ ๒๔๔๗ ๘๕๖๒

<http://www.rdpb.go.th>

เทคนิคการผลิต มะนาวนอกฤดู (ฤดูแล้ง) ในบ่อซีเมนต์

งานวิชาการเกษตร
ศูนย์พัฒนาการเกษตรภูสิงห์อันเนื่องมาจากพระราชดำริ

สนใจติดต่อสอบถามเพิ่มเติมได้ที่

ศูนย์พัฒนาการเกษตรภูสิงห์อันเนื่องมาจากพระราชดำริ

บ้านตะแบงใต้ หมู่ที่ ๙ ตำบลห้วยตี๊กชู อำเภอกุสุมาลย์

จังหวัดศรีสะเกษ ๓๓๑๔๐

โทรศัพท์ ๐๔๕-๖๐๘๑๑๙

เทคนิคการผลิต
มะนาวนอกฤดู
(ฤดูแล้ง) ในบ่อซีเมนต์

งานวิชาการเกษตร
ศูนย์พัฒนาการเกษตรภูสิงห์อันเนื่องมาจากพระราชดำริ
spkphusing@hotmail.com

คำนำ

ศูนย์พัฒนาการเกษตรภูสิงห์อันเนื่องมาจากพระราชดำริ จัดตั้งขึ้นตามพระราชดำริของสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ เมื่อวันที่ ๑๕ พฤศจิกายน ๒๕๓๗ โดยมีลักษณะเป็นศูนย์ให้บริการทางการเกษตรแบบเบ็ดเสร็จ เพื่อช่วยเหลือราษฎรในเขตอำเภอภูสิงห์ จังหวัดศรีสะเกษ และพื้นที่ใกล้เคียง ซึ่งประสบปัญหาด้านการประกอบอาชีพ ทั้งนี้ ตลอดระยะเวลา ๑๙ ปี ของการดำเนินงาน ศูนย์พัฒนาการเกษตรภูสิงห์ฯ ได้นำเสนอองค์ความรู้และเทคโนโลยีด้านการเกษตรที่เหมาะสมกับสภาพภูมิประเทศและสิ่งแวดล้อมในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง ไปขยายผลสู่ราษฎรอย่างต่อเนื่องทั้งในรูปแบบการสาธิต การฝึกอบรม และมีการสนับสนุนปัจจัยการผลิตพื้นฐานให้แก่เกษตรกร เพื่อให้สามารถนำไปปฏิบัติในพื้นที่ของตนเองได้

สำหรับเทคนิคการผลิตมะนาวนอกฤดูในบ่อซีเมนต์ เป็นหนึ่งในกิจกรรมของงานวิชาการเกษตร ซึ่งได้ทดสอบวิธีการปลูกและบังคับมะนาวให้ออกผลผลิตพร้อมเก็บเกี่ยวในช่วงฤดูแล้งภายใต้สภาพแวดล้อมของภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง และได้ขยายผลไปสู่เกษตรกรในเขตพื้นที่โครงการมาระยะหนึ่งแล้ว ซึ่งปรากฏว่าได้ผลเป็นอย่างดี สำนักงาน กปร. และศูนย์พัฒนาการเกษตรภูสิงห์ฯ จึงได้ร่วมกันจัดทำเอกสารเพื่อรวบรวมองค์ความรู้ในเรื่องดังกล่าว เพื่อใช้ในการขยายผลการพัฒนาไปสู่เกษตรกรและประชาชนผู้สนใจทั่วไปได้ใช้เป็นแนวทางในการประกอบอาชีพต่อไป

สำนักงาน กปร.
มกราคม ๒๕๕๗

สารบัญ

รู้จักการผลิตมะนาวนอกฤดูในบ่อซีเมนต์..... ๕

วัสดุและอุปกรณ์..... ๖

การคัดเลือกพันธุ์มะนาว..... ๖

การเตรียมวงบ่อซีเมนต์..... ๘

ระยะการวางบ่อซีเมนต์..... ๙

การเตรียมดินปลูก..... ๙

วิธีการปลูกและการดูแลบำรุงรักษา..... ๙

โรคและแมลง กับแนวทางป้องกัน..... ๑๑

การบังคับต้นมะนาวให้ออกผลผลิตนอกฤดู (ฤดูแล้ง)..... ๑๓

การเก็บเกี่ยว..... ๑๔

ต้นกุ่มและผลตอบแทนการผลิตมะนาวนอกฤดู..... ๑๔

ภาววิชาการเกษตร

ศูนย์พัฒนาการเกษตรภูสิงห์อันเนื่องมาจากพระราชดำริ

รู้จักการผลิต

มะนาวนอกฤดู

(ฤดูแล้ง) ในบ่อซีเมนต์

การผลิตมะนาวนอกฤดูในบ่อซีเมนต์ เป็นเทคนิคการบังคับต้นมะนาวให้ออกผลพร้อมเก็บเกี่ยวในช่วงฤดูแล้ง ประมาณเดือนกุมภาพันธ์ - เมษายน ซึ่งเป็นช่วงที่ผลผลิตมะนาวในตลาดมีน้อยและมีราคาสูงถึงผลละประมาณ ๒ - ๗ บาท นับเป็นทางเลือกด้านการประกอบอาชีพที่น่าสนใจสำหรับเกษตรกรที่มีพื้นที่จำกัดหรือมีสภาพดินไม่เหมาะสมจะปลูกพืชชนิดอื่นๆ รวมทั้งผู้ที่สนใจปลูกมะนาวเป็นอาชีพเสริมรายได้

เทคนิคการผลิตมะนาวนอกฤดูในบ่อซีเมนต์ เป็นวิธีการบังคับมะนาวให้ออกผลนอกฤดูที่มีประสิทธิภาพสูง สามารถบังคับให้ออกดอกติดผลตามวันเวลาที่ต้องการได้ ๑๐๐% เนื่องจากผู้ปลูกสามารถควบคุมสภาพแวดล้อมเพื่อให้มะนาวออกผลนอกฤดูได้นอกจากนี้ยังมีประโยชน์ทำให้กำจัดวัชพืชได้ง่าย และต้นมะนาวก็ได้รับน้ำและปุ๋ยอย่างเต็มที่ โดยผลผลิตมะนาวที่ได้จะอยู่ระหว่าง ๒๕๐ - ๑,๐๐๐ ผลต่อต้น ขึ้นอยู่กับชนิดพันธุ์ที่ปลูก อายุต้น สภาพแวดล้อม และการบำรุงดูแลรักษา

วัสดุและอุปกรณ์ที่ใช้ คำแนะนำ ขั้นตอนและวิธีการปลูกมะนาวนอกฤดูในวงบ่อซีเมนต์ มีดังนี้

วัสดุและอุปกรณ์

๑. กิ่งพันธุ์มะนาว
๒. วงบ่อซีเมนต์ ขนาดเส้นผ่าศูนย์กลางประมาณ ๘๐ - ๑๐๐ ซม. สูง ๔๐ - ๖๐ ซม. พร้อมฝาซีเมนต์ขนาดเส้นผ่าศูนย์กลางเท่ากับวงบ่อ
๓. ดินผสม
๔. ระบบท่อน้ำ / ท่อน้ำหยด
๕. ปุ๋ยเคมีบำรุงต้น ดอก และผล
๖. สารเคมีป้องกันกำจัดโรคและแมลง

การคัดเลือกพันธุ์มะนาว

มะนาวในวงบ่อซีเมนต์สามารถใช้ได้ทุกพันธุ์ แต่ที่สำคัญต้องเป็นพันธุ์ที่ตลาดต้องการ มีการออกดอก ติดผลง่าย ให้ผลตก ผลขนาดใหญ่ เปลือกบาง น้ำมาก กลิ่นหอม และทนทานต่อโรคแมลง พันธุ์มะนาวที่ตลาดนิยม ได้แก่ พันธุ์แป้นรำไพ แป้นจรียา พิจิตร๑ และตาสีติ โดยพันธุ์พิจิตร ๑ และพันธุ์ตาสีติ เป็นมะนาวที่ทนทานต่อโรคแคงเกอร์ ที่ผล ใบ และลำต้น ได้ดีกว่าทุกพันธุ์

ตัวอย่างพันธุ์มะนาวที่ตลาดนิยมในปัจจุบัน ได้แก่

พันธุ์แป้นรำไพ : ใบค่อนข้างเล็ก หนามสั้น ผลแป้น โตและตก เปลือกบาง มีน้ำมาก กลิ่นหอม เมล็ดน้อย แต่มีข้อเสียคือ อ่อนแอต่อโรคแคงเกอร์

พันธุ์พิจิตร ๑ : ใบใหญ่หนาสีเขียวเข้ม หนามยาว โตเร็ว ดูแลง่าย ทนทานต่อโรคแคงเกอร์ ผลแป้นขนาดใหญ่และดก มีน้ำมาก กลิ่นหอม แต่เปลือกผลจะหนากว่าพันธุ์แป้นรำไพ

พันธุ์ตาอิตี : ใบใหญ่หนาสีเขียวเข้ม ปลุกง่าย โตไว ทนทานต่อโรคแคงเกอร์ ผลกลมหรือรีขนาดใหญ่และดก เปลือกค่อนข้างหนาและนิ่ม ไม่มีเมล็ด มีน้ำมากและรสเปรี้ยว มีกลิ่นหอมน้อยกว่ามะนาวแป้น

พันธุ์มะนาวไข่ : ใบใหญ่ เมล็ดน้อย ผลเล็ก เปลือกบาง น้ำมาก และมีกลิ่นหอม แต่ไม่ทนทานต่อโรคแคงเกอร์

พันธุ์มะนาวพวง : ใบใหญ่ หนามยาว ผลรูปไข่ เปลือกหนา เมล็ดน้อย มีกลิ่นหอมเล็กน้อย

พันธุ์น้ำหอม : ใบรูปรี ใบใหญ่ หนามสั้น เปลือกบาง น้ำเยอะ ดอกมีสีขาวปนม่วง มีกลิ่นหอม

การเตรียมวงบ่อซีเมนต์

ควรใช้วงบ่อซีเมนต์ที่มีขนาดเส้นผ่าศูนย์กลางประมาณ ๘๐ - ๑๐๐ ซม. สูง ๔๐ - ๖๐ ซม. พร้อมฝาซีเมนต์ขนาดเส้นผ่าศูนย์กลางเท่ากับวงบ่อหรือใหญ่กว่าวงบ่อเล็กน้อย โดยฝาซีเมนต์ดังกล่าวจะใช้วางด้านล่างวงบ่อเพื่อทำหน้าที่ป้องกันไม่ให้น้ำรากมะนาวหยั่งลงดินด้านล่าง

ระยะการวางบ่อซีเมนต์

เพื่อความสะดวกในการดูแลรักษาและปฏิบัติงาน ควรวางบ่อเป็นแถว หากมีพื้นที่จำกัดควรวางแถวเดี่ยวระยะ ๒ x ๒ เมตร หรือ ๒ x ๓ เมตร แต่ถ้ามีพื้นที่เพียงพอ ควรวางบ่อแบบแถวคู่ระยะ ๓ x ๓ เมตร โดยให้แต่ละคูห่างกันประมาณ ๔ เมตร

การเตรียมดินปลูก

ดินที่ใช้ผสมเป็นดินปลูกควรเป็นดินชั้นบนที่มีลักษณะเป็นดินร่วน มีความอุดมสมบูรณ์สูง โดยเลือกใช้สัดส่วนการผสมสูตรใดสูตรหนึ่งดังนี้

- ดินร่วน : ปุ๋ยคอก/ปุ๋ยหมัก : แกลบดำ ในอัตรา ๓ : ๒ : ๑
- ดินร่วน : ปุ๋ยคอก : ปุ๋ยหมัก : แกลบดำ ในอัตรา ๓ : ๑ : ๑ : ๑

เมื่อได้ส่วนผสมที่ต้องการแล้ว ให้คลุกเคล้าให้เข้ากัน

วิธีการปลูกและการดูแลบำรุงรักษา

๑. วางบ่อซีเมนต์พร้อมฝาด้านล่าง ในบริเวณพื้นที่ที่เตรียมไว้ โดยมีระยะห่างตามเกณฑ์ และต้องเป็นที่ที่มีแสงแดดตลอดวัน

๒. ตักดินที่ผสมแล้วใส่ลงในบ่อ กดดินหรือขึ้นเหยียบดินโดยเฉพาะบริเวณขอบบ่อด้านล่างให้แน่น พูนดินสูงจากปากบ่อประมาณ ๒๐ - ๓๐ ซม. เพื่อดินยุบตัว

๓. ขุดหลุมเล็กน้อย ผสมคลุกเคล้าปุ๋ยเคมีสูตร ๑๕-๑๕-๑๕ ในอัตรา ๑๐๐ - ๑๕๐ กรัมต่อหลุม (ประมาณครึ่งกำมือ) ในบ่อ จากนั้นนำกิ่งมะนาวปลูกลงกลางบ่อ กลบดินเล็กน้อย แล้วใช้ไม้ไผ่ปักเป็นหลักกันลมโยกต้นมะนาว และรดน้ำให้ชุ่ม

๔. หลังจากปลูกแล้วควรใช้เศษฟางข้าว หญ้าแห้ง แกลบดิบ กาบมะพร้าว ฯลฯ คลุมโคนต้น เพื่อรักษาความชุ่มชื้นและคลุมวัชพืชในบ่อ

๕. การให้น้ำ ใช้สายยาง หรือระบบน้ำสปริงเกอร์ หรือระบบน้ำหยด ให้น้ำต้นมะนาว วันละ ๑ - ๒ ครั้ง หรือวันละ ๑ ครั้งเฉพาะตอนเช้า

ตัวอย่างการปลูกมะนาวในวงบ่อซีเมนต์ในระยะห่างที่เหมาะสม มีแสงแดดตลอดวัน มีการจัดทำระบบให้น้ำ ปักหลักไม้ผูกติดลำต้นกับลมโยก และคลุมโคนต้นมะนาวด้วยฟางข้าวเพื่อรักษาความชุ่มชื้น

๖. การให้ปุ๋ย หลังปลูกมะนาวได้ ๑ เดือน ให้ใส่ปุ๋ยเคมี สูตร ๑๕-๑๕-๑๕ หรือ ๑๖-๑๖-๑๖ + ปุ๋ยยูเรียเล็กน้อย อัตรา ๑๐๐-๑๕๐ กรัมต่อต้น เพื่อเร่งการเจริญเติบโต จากนั้นให้ปุ๋ยสูตรเดียวกันนี้เดือนละ ๑ ครั้ง ส่วนในระยะบังคับให้ออกดอกควรใส่ปุ๋ยสูตร ๑๒-๒๔-๑๒ หรือใส่ปุ๋ยที่มีตัวกลางสูงในอัตรา ๑๐๐-๑๕๐ กรัมต่อต้น

๗. หมั่นตัดแต่งกิ่งมะนาวที่ไม่สมบูรณ์ทิ้ง ถ้าต้นมะนาวสมบูรณ์ดี จะแตกกิ่งเล็กๆ เป็นจำนวนมาก ควรตัดกิ่งที่ไม่เป็นระเบียบ กิ่งที่ซ้อนกัน กิ่งที่อยู่ด้านล่างของต้น รวมทั้งกิ่งที่เป็นโรคและแมลงทำลายออก เหลือไว้เพียงกิ่งหลักๆ ให้กระจายไปทั่วต้น ไม่ควรหนักไปทางทิศใดทิศหนึ่งมากเกินไป เพราะเมื่อมะนาวติดผลกิ่งอาจหักหรือต้นโค่นล้มได้

๘. การค้ำกิ่ง มะนาวที่ปลูกในวงบ่อจะมีการกระจายของรากจำกัดเฉพาะในวงบ่อ ทำให้ต้นโค่นล้มได้ง่ายกว่าต้นมะนาวที่ปลูกลงดินโดยตรง โดยเฉพาะในพื้นที่ที่มีลมแรง ดังนั้น หากมะนาวติดผลดกมากควรใช้ไม้ค้ำยันกิ่งและลำต้นไว้ ในลักษณะนั่งร้านสี่เหลี่ยมหรือปักเป็นกระจอมสามเหลี่ยม

การใช้ไม้ปักค้ำยันกิ่งและลำต้นมะนาวในระยะติดผล เพื่อป้องกันกิ่งหักหรือต้นโค่นล้ม

๙. หลังการเก็บเกี่ยวผลผลิตและการตัดแต่งมะนาวในแต่ละปีแล้ว ควรเพิ่มดินปลูกลงในวงบ่อให้เต็มปากบ่อโดยมีลักษณะพูนสูงขึ้นเล็กน้อย โดยใช้ส่วนผสม ดินร่วน : ปุ๋ยหมัก/ปุ๋ยคอก : ชี้เถ้าแกลบดำ ในอัตราส่วน ๒:๑:๑ หรือดินร่วน : ปุ๋ยหมัก/ปุ๋ยคอก ๒ : ๑ + ปุ๋ยเคมีสูตร ๑๕-๑๕-๑๕ ปริมาณ ๑๐๐ - ๑๕๐ กรัม

๑๐. ควรหมั่นตรวจดูโรคและแมลง หากพบควรฉีดพ่นยาฆ่าแมลง หรือ สารป้องกันโรคพืชอย่างสม่ำเสมอ

โรคและแมลง กับแนวทางป้องกัน

โรคที่สำคัญของมะนาว

โรคแคงเกอร์ เกิดจากเชื้อแบคทีเรีย สามารถเกิดขึ้นได้แทบทุกส่วนของต้น ลักษณะอาการของโรคจะคล้ายกันคือ เป็นแผลกลม แล้วจะขยายใหญ่ขึ้น พุพูนคล้ายฟองน้ำสีเหลือง ต่อมาจะเปลี่ยนเป็นสีน้ำตาลและแตกเป็นสะเก็ด มีวงแหวนสีเหลืองล้อมรอบแผล เมื่อเกิดโรคมามากต้นมะนาวจะโทรม แคระแกร็น ใบร่วง ผลผลิตลดลง กิ่งและต้นจะแห้งตายในที่สุด

อาการของโรคแคงเกอร์ในมะนาว
(ภาพจาก www.kasetporpeang.com)

การป้องกันโรคแคงเกอร์ทำได้โดยการ
เลือกใช้พันธุ์ทนทานต่อโรคนี้นำปลูก เช่น พันธุ์พิจิตร ๑
พันธุ์ตาสีติ หากเป็นโรคให้ใช้วิธีการกำจัดโดยตัดกิ่ง
ใบและผลที่เป็นโรคไปเผาทำลาย และพ่นสารเคมี
กำจัดโรค เช่น สารแคงเกอร์เอ็กซ์ เป็นต้น

 โรครากและโคนเน่า เกิดจากเชื้อรา
ไฟทอฟthora ซึ่งเข้าทำลายรากฝอย รากแขนง
และตามโคนต้น ทำให้มีอาการใบเหลือง โดยเริ่มที่
เส้นกลางใบก่อนแล้วค่อยลุกลามไปส่วนอื่นๆ ของใบ
จากนั้นใบจะร่วง กิ่งแห้งตาย ผลร่วงหล่นง่าย ถ้าเป็น
โรครากต้นมะนาวอาจตายได้

อาการของโรครากและ
โคนเน่า หากลุกลามมาก
ต้นมะนาวอาจตายได้

สามารถป้องกันโรคนี้นี้ได้โดยไม่ปลูกมะนาวลึกเกินไป ไม่นำปุ๋ยคอกหรือปุ๋ยหมัก
สดที่ยังไม่สลายตัวมาเป็นวัสดุปลูก การกำจัดโรคให้ใช้สารเมทาแลคซิลละลายน้ำรดบริเวณ
โคนต้นที่เป็นโรค

 โรคอื่น ๆ ได้แก่ โรคยางไหล โรคใบแก้ว โรคทริสเทซ่า และโรคราดำ ใช้วิธีป้องกัน
และกำจัดเช่นเดียวกับพืชสกุลส้มทั่วไป

แมลงที่สำคัญ

 หนอนขนอนใบ การป้องกันกำจัด ควรตัดแต่งยอดอ่อนใบอ่อนที่มีไข่หรือหนอน
ไปเผาทำลายหรือพ่นสารเคมี เช่น สารคาร์บาริล หรือสารคาร์โบซัลแฟน

เพลลีย์ไฟ การป้องกันกำจัด ให้พ่นสารเคมีคาร์โบซัลแฟน หรือ อิมิดาโคลพริด

ไรแดง การป้องกันกำจัด ให้พ่นกำมะถันผงชนิดละลายน้ำในช่วงตอนเช้าหรือเย็น หรือพ่นด้วยสารไดโคพอล เช่น เคลเทน เป็นต้น เพื่อรักษาผิวมะนาวไม่ให้ขรุขระหรือกระด้างไม่น่ารับประทาน

เพลลีย์หอย การป้องกันกำจัด ให้ตัดแต่งกิ่งที่พบเพลลีย์หอยระบาดไปเผาทำลายหรือพ่นสารบีโตรเลียม สเปรย์ออยล์

การบังคับต้นมะนาวให้ออกผลผลิตนอกฤดู (ฤดูแล้ง)

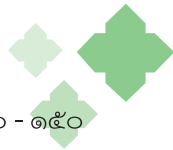
ตามปกติแล้วมะนาวจะออกดอกและติดผลในช่วงฤดูฝน (พฤษภาคม - สิงหาคม) และจะเก็บผลผลิตในช่วงกลางฤดูฝนถึงปลายปี ซึ่งเป็นช่วงที่มีผลผลิตมะนาวในตลาดมาก และราคาจำหน่ายค่อนข้างต่ำ ส่วนการบังคับให้มะนาวออกผลผลิตนอกฤดูจะทำให้มะนาวออกผลผลิตหลังจากฤดูปกติ คือช่วงฤดูแล้ง (กุมภาพันธ์ - เมษายน) ที่มีผลผลิตออกสู่ตลาดน้อย ราคาที่เกษตรกรจำหน่ายได้จึงสูงกว่าปกติหลายเท่าตัว

สำหรับเทคนิควิธีการบังคับให้มะนาวออกนอกฤดู มีดังต่อไปนี้

1. มะนาวที่จะบังคับให้ออกผลผลิตนอกฤดูควรมีอายุการปลูกในวงบ่อซีเมนต์ ๘ เดือน หรือ ๑ ปีขึ้นไป
2. ในช่วงเดือนพฤษภาคม-สิงหาคม ให้เด็ดดอกและผลมะนาวในฤดูออกให้หมด
3. ช่วงเดือนสิงหาคม-กันยายน ให้นำแผ่นพลาสติก ขนาดกว้างประมาณ ๑ - ๑.๕ เมตร ยาว ๑.๕ - ๒ เมตร มาคลุมให้รอบวงบ่อด้านบนให้มิดชิดโดยให้ชายพลาสติกด้านหนึ่งมัดติดกับโคนต้นมะนาวสูงจากพื้นดินปากบ่อ ๒๐ - ๓๐ ซม. เพื่อกันไม่ให้น้ำฝนไหลลงดินในวงบ่อ ส่วนชายอีกด้านหนึ่งให้มัดติดไว้โดยรอบปากบ่อ ทิ้งไว้ประมาณ ๑๐ - ๑๕ วัน เมื่อมะนาวเริ่มมีอาการใบเหี่ยวและสลัดใบทิ้งไปประมาณ ๗๕ - ๘๐% ให้นำพลาสติกที่คลุมอยู่ออก

การใช้พลาสติกคลุมโคนต้นมะนาว ในช่วงฝนตกชุก (สิงหาคม - กันยายน)

๔. บำรุงต้นมะนาวโดยการให้น้ำ พร้อมปุ๋ยสูตร ๑๒-๒๔-๑๒ ในอัตรา ๑๐๐ - ๑๕๐ กรัมต่อต้น ซึ่งถ้าต้นมะนาวสมบูรณ์ดี หลังจากให้น้ำและปุ๋ยแล้วประมาณ ๒ สัปดาห์ ต้นมะนาวจะเริ่มแตกใบอ่อนและผลิตาดอก จากนั้นจะเริ่มออกดอกติดผล ช่วงนี้เกษตรกรต้องหมั่นดูแลรักษาไม่ให้โรคแมลงทำลาย โดยเฉพาะเพลี้ยไฟ ไรแดง และหนอนขอนใบ

๕. ควรให้น้ำอย่างสม่ำเสมอโดยวิธีการโปรยน้ำ อย่าให้หน้าดินแห้ง

การเก็บเกี่ยว

หลังจากมะนาวออกดอกและติดผลนอกฤดูได้ ๔ - ๕ เดือน เกษตรกรก็สามารถเก็บเกี่ยวผลผลิตมะนาวที่แก่ได้ที่แล้วออกจำหน่ายในตลาดได้ในช่วงเดือนกุมภาพันธ์ - เมษายน โดยระยะเวลาการเก็บเกี่ยวขึ้นอยู่กับพันธุ์ที่ปลูกและช่วงเดือนที่บังคับ อย่างไรก็ตามไม่ควรปล่อยให้ผลมะนาวที่แก่แล้วอยู่บนต้นนานๆ เพราะจะเป็นการสิ้นเปลืองสารอาหารที่ใช้เลี้ยงผล และอาจจะทำให้ต้นทรุดโทรมได้ ทั้งนี้ โดยเฉลี่ยแล้วต้นมะนาวจะมีอายุการให้ผลผลิตประมาณ ๕ - ๗ ปี

ต้นทุนและผลตอบแทนการผลิตมะนาวนอกฤดู

สำหรับมะนาว ๑ ต้น (พันธุ์พิจิตร ๑ อายุการปลูก ๑ ปี)

ต้นทุน

๑. ปุ๋ยคอก ปุ๋ยหมัก	๑๔๐ บาท
๒. ปุ๋ยเคมี	๕๐ บาท
๓. สารป้องกันกำจัดศัตรูพืช	๑๐ บาท
๔. ต้นพันธุ์	๓๕ บาท
๕. บ่อซีเมนต์ขนาดเส้นผ่าศูนย์กลาง ๑๐๐ ซม.	
+ ผาทำท่อและค่าขนส่ง	๓๗๕ บาท

รวม ๖๑๐ บาท

รายได้

ผลผลิตมะนาวเฉลี่ย ๔๕๐ ผลต่อต้น ในปีแรก ราคานอกฤดูเฉลี่ยผลละ ๒ บาท

เป็นเงิน **๙๐๐ บาท**

ผลตอบแทนต่อต้นในปีแรก

เป็นเงิน ๒๙๐ บาท

สำหรับพื้นที่ปลูก ๑ ไร่ (พันธุ์พิจิตร ๑ อายุการปลูก ๑ ปี ระยะปลูก ๓ x ๓ เมตร
จำนวน ๑๗๗ ต้น)

ต้นทุน ๑๐๗,๙๗๐ บาท

รายได้ ๑๕๙,๓๐๐ บาท

ผลตอบแทนต่อไร่ในปีแรก เป็นเงิน ๕๑,๓๓๐ บาท

* ผลตอบแทนในปีที่ ๒ เป็นต้นไป จะเพิ่มขึ้นตามอายุของต้นมะนาว ซึ่งไม่ต่ำกว่า ๑๐๐,๐๐๐ บาทต่อไร่ นอกจากนี้ เกษตรกรยังสามารถเพิ่มรายได้โดยการตอนกิ่งมะนาวจำหน่ายได้อีกด้วย

การจำหน่าย กิ่งตอน ๓๐ กิ่งต่อต้น กิ่งละ ๓๕ บาท	=	๑,๐๕๐	บาท
๑ ไร่ จำนวน ๑๗๗ ต้น	=	๑,๐๕๐ x ๑๗๗	
	=	๑๘๕,๘๕๐	บาท

หมายเหตุ

การคำนวณข้างต้นใช้ฐานตัวเลขต้นทุน - รายได้ สภาพภูมิประเทศและสภาพอากาศ ในเขตพื้นที่อำเภออุ้มสิงห์ จังหวัดศรีสะเกษ เป็นเกณฑ์ ข้อมูลอาจแตกต่างกันในแต่ละพื้นที่

การคำนวณยังไม่รวมค่าต้นทุนอื่น เช่น ค่าปรับพื้นที่ ค่าแรง ค่าจ้าง ค่าไฟฟ้า ค่าน้ำมัน ค่าขนส่ง ค่าเสื่อมราคาเครื่องจักร/วัสดุ เป็นต้น

ตัวเลขรายได้จะขึ้นอยู่กับพันธุ์ที่ปลูก อายุต้น การบำรุงดูแลรักษา และราคาตลาดในแต่ละท้องถิ่น

